

Document

De gezondheidstoestand van de Noordzee : Deel 1.

Vertaling van het North Sea Quality Status Report 1993. Opgemaakt door de "North Sea Task Force, bestaande uit leden van de Commissies van Oslo en Parijs, en de "International Council for the Exploration of the Sea".

Wij verontschuldigen ons bij voorbaat voor eventuele nuanceverschillen, die het gevolg zouden kunnen zijn van onze vertaling.

1) Vanuit een fysisch oceanografisch standpunt kan de Noordzee als een eenheid worden beschouwd, maar zijn grote heterogeniteit wordt duidelijk bij elke aanslag op zijn gezondheid. Er werd aangetoond dat grote gebieden belast zijn met concentraties aan contaminanten, die het vervuilingsniveau van de Noordelijke Atlantische Oceaan overstijgen. In het algemeen kan de impact van deze verhoogde concentraties, afkomstig van lozingspunten vanuit de Noordzeelanden, slechts duidelijk gemeten worden waar de concentraties het hoogst zijn, dus dicht bij de bron van de vervuiling, bijvoorbeeld in estuaria of in bezinkselgebieden zoals in de Noorse Trog en delen van de Doggerbank, of in de Waddenzee en gebieden waar het verloop van de zeestromingen de waterverversing beperkt, zoals langs de Nederlandse en Deense kusten.

2) Sommige detecteerbare effecten kunnen toegeschreven worden aan bepaalde contaminanten, zoals bijv. het effect van hoge PCB-concentraties op de voortplanting van zeehonden, en het effect van TBT (tributyltin) op de schelpvorm van oesters of het imposex-verschijnsel bij purperslakken. Daar waar de oorzaak van een effect niet duidelijk kan bepaald worden, moeten twee mogelijkheden onderzocht worden : betreft het een nog onbekende contaminant en/of kan er sprake zijn van een complementaire werking van verschillende stoffen.

Het feit dat slechts enkele blijvende organische contaminanten de aandacht kregen, is een belangrijke reden voor bezorgdheid en onzekerheid.

3) Afgezien van de offshore olie- en gasindustrie die plaatselijk wel enige vervuiling veroorzaakt, zijn er weinig ernstige problemen in de noordelijke en centrale delen van de Noordzee. De effecten van de vervuiling zijn duidelijker merkbaar ten oosten van het Kanaal, en in de kustzones en estuaria.

4) Langs de kustzones, vooral deze van de Zuidelijke Bocht en deze van de Duitse Bocht, drukt de ontwikkeling van landbouw, industrie en toerisme zwaar op de habitats van soorten die in zoutmeersen en in het intergetijdenzone leven, of op andere kusthabitats. Op bepaalde plaatsen werden de broed- en voedselgronden praktisch volledig vernietigd.

5) Estuaria en andere schuiloorde zoals de Waddenzee zijn belangrijk als kweekplaatsen voor jonge vis en als voedselgronden voor zeevogels. Het zijn precies deze gebieden die het meest onderhevig zijn aan de hoogste inputs en concentraties van contaminanten.

6) De populaties van diersoorten die op de zeebodem leven (het benthos) worden zwaar op de proef gesteld door dumping (= bedekking), baggeren (zowel voor onderhoud van havens als voor zand- en kiezelwinning, ongelukjes bij boringen van offshoreplatforms, het veelvuldig gebruik van treil- en sleepnetten, en een gebrek aan zuurstof, gepaard gaande met algenbloei. De korte regeneratietijd van de meeste dieren duidt erop dat de populaties in staat zijn zich vlug te herstellen wanneer de oorzaak van hun ongemak wordt weggenomen. Soorten met een langere levensduur hebben het moeilijker om zich van een klap te herstellen, zelfs wanneer de druk waaraan zij blootstaan niet groot is. Daar waar de overlast intens is zal de impact groot zijn, en zullen uitgestrekte zones aangetast worden : meer dan 1.000 km² in totaal. Dit is o.m. het geval in oliewinningsgebieden en plaatsen waar de bodem voortdurend doorgewoeld wordt.

7) In de winter wordt langs de zuidoostelijke kust van het Verenigd Koninkrijk hogere nutriëntenconcentraties gemeten dan in het centraal deel van de Noordzee, met sterk verhoogde concentraties langs de zuidelijke en oostelijke kusten van Noord-Frankrijk tot Denemarken, alsook in het Kattegat en het oostelijke deel van het Skagerrak.

Er zijn hoge stikstofconcentraties op de rivieroevers vastgesteld, wat tot uiting komt in een hoog nitraat niveau en gewijzigde stikstof/fosfor-verhoudingen in de kustwateren tijdens de winter en de lente.

Effecten van eutrofiëring zijn vastgesteld in sommige kustregio's van de Zuidelijke Bocht, de Duitse Bocht, het Kattegat, het oostelijke Skagerrak, de Franse Kanaalkust, en twee kleine estuaria in het Verenigd Koninkrijk.

8) Eeuwen zeevisserij hebben het visbestand van de Noordzee grondig gewijzigd. De introductie van moderne vismethodes en vangstmateriaal hebben tot een vergroting van de impact geleid op het hele visbestand. De vispopulaties bestaan heden ten dage vooral

uit relatief jonge vis. Wanneer het aantal vangsten beperkt wordt kunnen de commerciële vissoorten opnieuw een hogere opbrengst verzekeren. Sommige vissoorten worden zodanig overbevist, dat het voortbestaan van deze soorten in gevaar wordt gebracht. De vangst van deze zwaar belaagde soorten dient dringend aan banden te worden gelegd.

9) Het is algemeen erkend dat de bijvangsten van de commerciële visserij sterfte tot gevolg heeft voor heel wat niet commercieel geëxploiteerde vissoorten. Over de impact van deze doodsoorzaak op de populaties van deze soorten is tot op heden weinig geweten.

Bepaalde types van vistuigen veroorzaken ook de dood van zeezoogdieren en duikende zeevogels, door verstikking of verdrinking. De beschikbare statistieken zijn niet omvangrijk genoeg om representatief te zijn, en de impact van deze dodelijke vistuigen op populaties van zoogdieren en vogels kan niet duidelijk bepaald worden.

De visserij heeft enkel positieve effecten op vogelpopulaties door de aanvoer van extra voedsel uit visafval en bijvangsten. Nochtans veroorzaakt ze ook negatieve effecten, zoals het wegvangen van essentiële voedselvoorraden door overbevissing. Deze bijkomende druk kan ernstige gevolgen hebben wanneer het visbestand reeds door natuurlijke oorzaken (zoals weersomstandigheden) wordt gereduceerd.

10) Uit bovenstaande gegevens blijkt dat de oorzaken van herkenbare problemen niet altijd duidelijk zijn. Niettemin kunnen enkele duidelijke belangrijke punten onderscheiden worden, en dringen zich bepaalde conclusies op.

De problemen en mogelijke remedies komen in het volgend nummer aan bod.

Vertaling door Dirk Wouters